

Дело C-16/22

**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда**

Дата на постъпване в Съда:

6 януари 2022 г.

Запитваща юрисдикция:

Oberlandesgericht Graz (Австрия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

21 декември 2021 г.

Жалбоподател:

MS

В присъствието на:

Прокуратура Грац

Предмет на главното производство

Европейска заповед за разследване (ЕЗР), издаващи органи и съдебни органи

Предмет и правно основание на преюдициалното запитване

Тълкуване на правото на Съюза, член 267 ДФЕС

Преюдициален въпрос

Трябва ли член 1, параграф 1, първа алинея и член 2, буква в), подточка i) от Директива 2014/41/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 3 април 2014 година относно Европейска заповед за разследване по наказателноправни въпроси да се тълкуват в смисъл, че за „съдебен орган“ и „издаващ орган“ по смисъла на тези разпоредби трябва да се счита и германска данъчна служба „Данъчно-наказателни дела и данъчни разследвания“, която съгласно националните разпоредби е оправомощена във връзка с определени престъпления да упражнява правата и да изпълнява задълженията на прокуратурата?

Посочени разпоредби на правото на Съюза

Директива 2014/41/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 3 април 2014 година относно Европейска заповед за разследване по наказателноправни въпроси (наричана по-нататък „Директива 2014/41“), и по-специално член 1, параграф 1, първа алинея и член 2, буква в), подточки i) и ii)

Посочени разпоредби от националното законодателство

Bundesgesetz über die justizielle Zusammenarbeit in Strafsachen mit den Mitgliedstaaten der Europäischen Union (Федерален закон за съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси с държавите — членки на Европейския съюз (Австрия, наричан по-долу: EU-JZG)

Abgabenordnung (Данъчен кодекс, Германия, наричан по-долу: „АО“)

Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen (Закон за международната правна взаимопомощ по наказателноправни въпроси, Германия, наричан по-нататък: „IRG“)

Кратко представяне на фактическата обстановка и на производството

- 1 Finanzamt für Steuerstrafsachen und Steuerfahndung Düsseldorf (данъчна служба „Данъчно-наказателни дела и данъчни разследвания“, Дюселдорф, Германия), наричана по-нататък: „данъчната служба“) води разследване срещу обвиняемата MS по подозрение в данъчна измама. Твърди се, че в качеството си на управител на дружество с ограничена отговорност обвиняемата не е декларирала сделки, извършени в публичен дом, в периода от 2015 г. до февруари 2020 г., като се предвижда, че данъчните последици са в размер на 1,6 милиона евро.

- 2 С цел изясняване на фактите данъчната служба издава европейска заповед за разследване (наричана по-нататък „ЕЗР“), която изпраща на Staatsanwaltschaft Graz (прокуратурата в Грац) на 23 юли 2020 г. Данъчната служба иска от прокуратурата да изиска документи по две сметки, открити в австрийска банка на името на обвиняемата .
- 3 ЕЗР е подписана от главния изпълнителен директор на данъчната служба. В раздел К на ЕЗР („Данни за органа, издал ЕЗР“) е отбелязано полето „съдебен орган“.
- 4 Съгласно австрийския Strafprozessordnung (Наказателно-процесуален кодекс) банка може да бъде задължена да предостави информация за банкови сметки и да предаде извлечения от сметките само въз основа на процесуално-следствено действие, което трябва да бъде разпоредено от прокуратурата въз основа на съдебно разрешение. Без съдебно разрешение австрийската прокуратура не може да разпорежи това процесуално-следствено действие.
- 5 На 3 август 2020 г. прокуратурата в Грац издава заповед за изпълнение на ЕЗР. Изпълнението е допуснато от Landesgericht Graz (Окръжен съд Грац, Австрия) на 5 август 2020 г., а на 7 август 2020 г. прокуратурата в Грац разпорежда изпълнението на мярката.
- 6 Обвиняемата обжалва определението на Landesgericht Graz от 5 август, с което е допуснато изпълнението. Подадената от обвиняемата жалба в Германия е отхвърлена.

Основни доводи на страните в главното производство

- 7 Обвиняемата счита, че данъчната служба не била издаващ орган и съдебен орган по смисъла на член 1, параграф 1 и член 2, буква в) от Директива 2014/41 и че поради това тя не била оправомощена да издава ЕЗР. Данъчната служба не разполагала с изискваните за съдебен орган самостоятелност, независимост и необвързаност от външни указания. Данъчната служба не можела да се сравнява с прокуратура, тъй като служителите по данъчните разследвания трябвало да се считат само за помощни служители на прокуратурата. Данъчната служба не можела да се счита и за издаващ орган, тъй като ЕЗР не е потвърдена от съдебен орган по смисъла на член 2, буква в) от Директива 2014/41.

Кратко представяне на мотивите на преюдициалното запитване

- 8 Запитващата юрисдикция се позовава на решение на Oberlandesgericht Wien (Върховен областен съд, Виена, Австрия) от 2 юни 2020 г., в което последният постановява, че германските данъчни служби упражняват правата и изпълняват задълженията на прокуратурата в производствата по

реда на германския АО и следователно действали като съдебни органи по смисъла на член 2, буква в) от Директива 2014/41. Ето защо те трябвало да се считат за „издаващи органи“ по смисъла на Директива 2014/41.

- 9 Съответното германско законодателство гласи следното:

Член 386, параграф 2 от АО

„Данъчният орган провежда самостоятелно разследването [...], когато деянието

съставлява изцяло данъчно престъпление [...].“

Член 399, параграф 1 от АО

„Когато води самостоятелно разследването на основание член 386, параграф 2, данъчният орган упражнява правата и задълженията, които има прокуратурата в досъдебното производство“.

- 10 На основание EU-JZG, с който Директива 2014/41 е транспонирана в националното право, и по-специално на основание членове 55— 55m EU-JZG, запитващата юрисдикция следва да се произнесе по допустимостта на изпълнението на издадената от данъчната служба ЕЗР. Член 55, параграф 3 EU-JZG предвижда: „Когато в издаващата държава производството не се провежда от съдебен орган, европейска заповед за разследване може да се изпълни само ако заповедта на издаващия орган може да се обжалва пред съд и ако заповедта за разследване е била разрешена от съдебен орган на издаващата държава.“ Ако посочените предпоставки не са изпълнени, изпълнението на ЕЗР е недопустимо съгласно член 55a, параграф 1, точка 9.
- 11 Съгласно уведомително писмо от Постоянното представителство на Федерална република Германия към ЕС се предвижда, че в съответствие с член 2, буква в) от Директива 2014/41 ЕЗР, изпратени от германските административни органи до друга държава членка, по правило трябва да бъдат потвърдени от прокуратурата към окръжния съд, в чийто район се намира административният орган. Германските федерални провинции са свободни да предоставят компетентност за потвърждаване на съд или да уредят по друг начин местната компетентност за потвърждаване на прокуратурата. Исканията на германските данъчни органи, които провеждат самостоятелно наказателно разследване на основание член 386, параграф 2 от Данъчния кодекс, не се нуждаят от потвърждаване от съдебен орган или от съд. В този случай данъчните органи упражняват правата и отговорностите на прокуратурата съгласно член 399, параграф 1 от АО във връзка с член 77, параграф 1 IRG и самите те действат като съдебни органи по смисъла на член 2, буква в) от Директива 2014/41.
- 12 Тъй като ЕЗР не е била потвърдена от съдебен орган съгласно член 2, буква в), подточка ii), второ изречение от Директива 2014/41, възниква въпросът

дали за целите на издаването на ЕЗР данъчната служба може да бъде приравнена на съдебен орган по смисъла на член 1, параграф 1 и на прокурор по смисъла на член 2, буква в), подточка i) от Директива 2014/41. Ако отговорът на този въпрос е отрицателен, изпълнението на въпросната ЕЗР в Австрия е недопустимо.

- 13 По-специално следните доводи не допускат германска данъчна служба, която съгласно националното право упражнява правата и изпълнява задълженията на прокурор във връзка с определени престъпления, да се счита за издаващ орган и за съдебен орган по смисъла на Директива 2014/41:

Съгласно с член 1, параграф 1, първа алинея от посочената директива ЕЗР е съдебно решение, което е било издадено или потвърдено от съдебен орган. Съгласно с член 2, буква в, подточка ii) ЕЗР може да бъде издадена не само от съдия или прокурор, но и от всеки друг компетентен орган, определен от издаващата държава, който в съответния случай действа в качеството си на разследващ орган в наказателното производство и е компетентен да разпорежда събирането на доказателства в съответствие с националното право. В този случай обаче ЕЗР се потвърждава от съдия или прокурор в издаващата държава, преди да бъде предадена на изпълняващия орган.

В съответствие с това в решение А и др. (C-584/19, ECLI:EU:C:2020:1002) Съдът постановява в точка 46, че ЕЗР може да бъде изпълнена само ако органът, който я е издал, е „издаващ орган“ по смисъла на член 2, буква в), подточка i), или ако тази заповед е потвърдена от съдебен орган, преди да бъде предадена.

Следователно законодателят на Съюза е предоставил на издаващите органи (съдии и прокурори), посочени в член 2, буква в), подточка i) от Директива 2014/41, специален статут, който органите по подточка ii) от тази разпоредба нямат. Поради това преди да бъдат предадени, ЕЗР, издадени от разследващи органи, трябва да бъдат потвърдени, т.е. те трябва да бъдат подложени на контрол по същество в светлината на принципите, изложени в съображения 11, 12 и 15 и член 6, параграф 1 от Директива 2014/41.

По дело А и др. (C-584/19, EU:C:2020:1002) Съдът постановява, че член 1, параграф 1 и член 2, буква в) от Директива 2014/41 трябва да се тълкуват в смисъл, че понятията „съдебен орган“ и „издаващ орган“ по смисъла на тези разпоредби обхващат прокурора на държава членка или, по-общо, прокуратурата на държава членка, независимо от законоустановеното отношение на подчинение, което евентуално съществува между прокурора или прокуратурата и изпълнителната власт на тази държава членка, и независимо от риска прокурорът или прокуратурата да получават пряко или косвено конкретни разпореждания или указания от тази власт при приемането на решение за издаване на европейска заповед за разследване.

Органите на данъчната полиция обаче не са посочени в член 2, буква в), подточка i) от Директива 2014/41 и те ясно се различават от прокуратурата, тъй като органите на данъчната полиция са административни органи, които се числят към изпълнителната власт и които не разполагат със самостоятелност, независимост и необвързаност от външни указания. Германската данъчна служба има правомощието да води самостоятелно наказателно разследване само във връзка с определени престъпления, като прокуратурата може по всяко време и без да посочва мотиви да поеме воденето на производството.

В заключението си от 11 март 2021 г. по дело ХК (C-66/20, ECLI:EU:C:2021:200) генералният адвокат Campos Sánchez-Bordona посочва, че прокуратурата действа като гарант на законността пред съдилищата, като истински участник в правораздаването, като не обслужва единствено или главно интереса на част от публичната администрация, а общия интерес от спазването на закона. Смисълът и целта на член 2 от Директива 2014/41 е административните да получат потвърждение от съдебните органи преди предаването на ЕЗР, като този смисъл би се загубил, ако органите на изпълнителната власт биха били приравнени на органите на съдебната власт.

- 14 В решението на Съда по дело А и др. (C-584/19, EU:C:2020:1002) обаче могат да се установят и доводи в подкрепа на схващането, че данъчна служба следва се счита за издаващ орган и съдебен орган по смисъла на член 1, параграф 1, първо изречение и член 2, буква в), подточка i) от Директива 2014/41:

Съгласно член 2, буква в) от Директива 2014/41 квалификацията „издаващ орган“ е обусловена единствено от условието съдът и лицата, които упражняват функциите на съдия, съдия-следовател или прокурор, да са компетентни по разглеждания случай.

Директива 2014/41 предвижда специални разпоредби, чиято цел е да гарантират, че издаването на ЕЗР е съпътствано от гаранции, характерни за приемането на съдебни решения (по-специално за зачитането на основните права и правото на ефективна съдебна защита).

Издаването на ЕЗР има за цел само да се ускори извършването на едно или няколко конкретни процесуално-следствени действия с оглед на събирането на доказателства, които не могат да накърнят правото на свобода на съответното лице.